

До Катедра „Публично правни науки
и публичен мениджмънт” при Правно -
историческия факултет на Югозападен
университет „Неофит Рилски” - Благоевград

До Председателя на научното жури,
определено със Заповед № 2804 от 31.10.
2012г. на Ректора на Югозападния университет
„Неофит Рилски“

С Т А Н О В И Щ Е

По дисертационния труд на Ирина Георгиева Атанасова на тема:
„Наказателноправна защита на авторското право и сродните му права“ за
присъждане на образователна и научна степен „Доктор” по научната
специалност Наказателно право, 05.05.16.

От проф. д-р Здравко Димитров Трайков, преподавател в ЮФ на
ВСУ „Черноризец Храбър”, гр. Варна

1. Дисертационният труд на Ирина Атанасова „Наказателноправна
защита на авторското право и сродните му права” е посветен на
многоаспектна и сложна наказателноправна проблематика с
международноправна окраска. Значимостта и актуалността на тази
проблематика се определя основно от следните обстоятелства, намерили
широко място в труда:

Първо: В последните десетилетия на ХХ век и началото на новия
ХХІ век интелектуалната собственост и по-конкретно авторското право и
неговата наказателноправна защита стават все по актуални и значими.
Независимо от множеството публикации в нашата и чужда правна
литература, изрично посочени от докторантката, изследване с такъв широк
сравнителноправен анализ не е извършван. Все по-масовите и
разностранни по характер посегателства върху авторското право и
сродните му права потвърждават необходимостта от по-задълбочени
изследвания, насочени към обогатяване на правната теория и практика и
по-ефективно противодействие на престъпността в тази област.

Второ: Република България е член на Европейския съюз от
1.01.2007г. Процесът на хармонизация продължава в съответствие с
измененията и на първичното общностно право, с тенденция по-пълно

прилагане на европейските правила, при обяснимото им противоречиво развитие. В основата на това развитие авторката анализира и поставя трудното конвергиране на подходите на англосаксонската с континенталната правни системи, както и изводите за причините за отлагане за неопределено време на целесъобразните решения вложени в проекта АСТА. Актуалността на дисертационния труд се определя както от задълбоченото изследване степента на съответствие на вътрешното право с това на Европейския съюз, така и от открояване на целесъобразността на възприетите законодателни решения, пропуските на законодателя, извеждането на конкретни изводи и препоръки за възприемане на нови решения, насочени към по-ефективна наказателноправна защита.

Трето: Въпреки същественото хармонизиране на националното законодателство с това на ЕС, особено след ратифицирането през 2001г. на Договора за авторското право и Договора за изпълненията и звукозаписите“/“Интернет договорите на СОИС/, масовото потъпкване на авторските и сродни права, особено интернет пиратството в нашата страна е регистрирано и известно както на национално, така и на международно равнище. Като една от основните причини за това докторантката с основание сочи както ниската информираност и обща култура на субектите потребители, така и незадоволителната квалификация на правоприлагащите институции и недъзи в материалната и процесуална уредба на специалното и наказателно законодателство.

2. Докторантката Ирина Атанасова е завършила специалността „Право“ и „Английска филология“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“. Специализирала е в наши и западни университети и защитила магистратура по Европейско бизнес право в Университета Тилбург, Холандия. Владее няколко чужди езика, което я е подпомогнало в ползването на широк литературен апарат и обогатяване на сравнителноправното изследване. . Научните ѝ интереси в областта на наказателноправната защита на авторското право са ясно и трайно изразени с участието ѝ в множество научни семинари, конференции и програми, както и с десетте си самостоятелни публикации по темата на дисертацията.

3. На основата на използваните историческия, системния, логико-юридическия и сравнителноправния методи на изследване докторантката обосновано е систематизирала изложението си в дисертационния труд от 243 страници в увод, три глави, заключение, приложения и библиография. Направени са 375 бележки под линия и са използвани 172 источника, от които 24 на автори и 29 на актове и материали на английски език.

Авторефератът е изготвен съгласно изискванията и правилно отразява основните положения и научните приноси на дисертационния труд.

4. Дисертационният труд отразява широката и задълбочена правна осведоменост и култура на докторантката относно теоретичното, законодателното и практическото състояние и развитие на административната и наказателноправната защита на авторското право и сродните му права във вътрешното и международно авторско и наказателно право. Теоретичните обобщения и изводи са добре обосновани и оригинални. Положителните страни и приноси моменти, както и предложенията *de lege ferenda* могат да бъдат обобщени в следните насоки:

Първо: на основата на обстоен анализ на състоянието и развитието на националните законодателства и общностното право е откроята необходимостта от унифициране на международно ниво на деянията, възведени като престъпления против авторското право и сродните му права, установяване на процедури, които да улеснят разкриването и разследването им, както и механизми за бързо и надежно международно сътрудничество;

Второ: въвеждане на регистрационен режим на авторското право и сродните му права, като са изследвани и възможните правни методи за доказване правото на авторство;

Трето: подложена е основателно на критичен анализ санкционната част от съставите на чл.172, ал.1 и ал.2 НК, където простото държане на материалния носител на чуждо авторско или сродно на него право, независимо, че е в големи размери, е по-тежко наказуемо от тяхното възпроизводство и разпространение;

Четвърто: обоснована е криминализацията на интернет пиратството, като конкретно е предложен нов състав, чл.172в НК. Очертано е изпълнителното деяние, както и възможността за включване на квалифицирани състави за повторност и причиняване на значителни вредни последици.

5. Докторската дисертация съдържа оригинални научни и научно-приложими изводи и резултати, които могат да подпомогнат наказателноправната защита на авторското право и сродните му права, както и да съдействат за усъвършенстване на наказателноправните норми в тази област. Разбира се, могат да се направят някои критични бележки и посочат отделни недостатъци :

Първо – при обстойното и аналитично изследване на състоянието и развитието на защитата на авторското право и сродните му права в националното и международно законодателство, направените изводи и препоръки не са използвани по-широко за предложения *de lege ferenda*,

съобразени с бурното развитие на новите информационни технологии;

Второ – недостатъчно е обосновано предложението за въвеждане на „легално определение на понятието обект на авторско или сродно нему право в НК“, като в НК се „описат всички обекти на авторското право и сродните му права“. Както правилно посочва авторката, по своята същност нормата на чл.172а НК е бланкетна и препраща към чл.3 и чл.72 ЗАПСП, където изчерпателно са описани няколко десетки, приети за момента обекти на авторско право и сродни нему права. Освен, че е обемна, тази материя е особено динамична и не е целесъобразно в НК да се описват всички конкретни обекти на авторското право. Забележки и претенции за прецизност и обхват следва да се насочат към регламентацията в ЗАПСП, а правоприлагащите органи са длъжни да познават и прилагат взаимосвързано и двата закона.

Трето:Трудно може да се приеме предложението за завишаване на санкциите в третирия раздел от НК и замяна на наказанието „обществено порицание“ с “пробация“. Както самата авторка посочва обосновано в изложението, фактическата ненаказуемост в разглежданата област не се дължи на липсата на санкции, а на непознаване на тази материя и недъзи в правното регулиране и в материалната и в процесуалната област. За всички престъпления от този раздел е предвидено като основно наказание лишаването от свобода, което е достатъчно от генерално превантивни позиции. Що се касае до „общественото порицание“ то е предвидено в чл.173 и 174 НК, но като кумулативно към основното наказание, а пробацията не може да се прилага кумулативно. Това наказание реално е анахронизъм, но докато фигурира в НК, целесъобразното му налагане е може би именно за този вид престъпления, стига да се стига до осъдителни присъди.

Направените критични бележки не принижават общата положителна оценка и научни приноси в дисертационния труд. Те могат да бъдат отстранени при подготовката му за печат.

В заключение убедено мога да заявя, че дисертационния труд „Наказателноправна защита на авторското право и сродните му права“ отговаря на изискванията на чл.6, ал.2 от Закона за развитие на академичния състав, поради което препоръчвам на Научното жури да присъди на Ирина Георгиева Атанасова образователната и научна степен „Доктор“ по научната специалност Наказателно право, 05.05.16.

27.11.2012г

С уважение:

/проф.д-р Здр.Трайков/